

מ[ס] ילפה פפרשה

נקודות להתעלות מתוך הפפרשה, צ"פ וצדית מכולל הר"ן

פרשת שמיני – ספירת העומר א'

גליון מס' 77

בין אדם לחבירו

א] עיקר ההתמודדות של באל"ח בלימוד התורה.

נמצאים בימי הספירה, שהם ימים שנקבעו בכלל ישראל לימי אבילות על תלמידי ר' עקיבא שנפטרו בימים האלו. כידוע שהיה לו ישיבה [או כמה ישיבות], של כ"ד אלף תלמידים, והם מתו בין פסח לעצרת¹, ואנו מתאבלים עליהם ועל התורה שאיבדנו. (במשנה בעדויות כתוב שמשפט רשעים בגיהנם י"ב חודש, ורבי יוחנן בן נורי אומר מן הפסח ועד העצרת, שאז הקב"ה דן את כל הרשעים. ורואים שהם ימי דין, ולכן הם נענשו).

מה היה החטא שבגללו נפטרו? אומרים חז"ל שלא נהגו כבוד זה בזה. והשורש מבואר במדרש שכתוב שאח"כ ר"ע אסף חמשה תלמידים ולימד אותם את כל התורה מחדש, והזהיר אותם שלא תהא עיניהם צרה זה בזה כמו הראשונים. מבואר שהיה כאן צרות עין בתורה של השני, חלישות הדעת בהצלחה של השני.

והסיבה שדוקא אצל תלמידי ר"ע מצאנו את התביעה על בין אדם לחבירו, מכיון שבלימוד התורה נמצא עיקר ההתמודדות, אנשים יכולים לחיות ביחד שנים עם חילוקי דעות קוטביים, ומ"מ כל אחד מכבד את השני, אבל בלימוד התורה זה לא כך, מי שדבוק בתורה וחותר לדעת את התורה, זה בוער בעצמותו - איך אפשר לומר אחרת בסוגיא? ודוקא מי שיותר גדול בתורה, הוא יותר לא מסוגל להבין איך אפשר לומר אחרת².

וכשתקנו להתאבל על זה, בודאי הדבר הראשון והעיקרי צריך להיות התיקון של החטא, לחז"ל לא היה ענין סתם לעצור את כל השמחות לכלל ישראל מפסח ועד עצרת, אלא אך ורק משום שזו הדרך היחידה לגרום לכך שאנשים יתעוררו וישימו לב על הדבר הזה, לנהוג כבוד אחד בשני, ובפרט בלימוד התורה כמו שראינו.

ב] תמצית התורה – בין אדם לחבירו.

כתוב במהרש"ל בתשובה, שאחרי ברכות התורה לא לומר יברכה ה' וישמרך, אלא לומר כמה פסוקים שהם מסכמים בתמצית את עיקר התורה, ומביא שלש פסוקים בתורה, שלש בנביאים ושלש בכתובים, שהם סיכום כל התורה. מה הפסוקים בנביאים? מביא המהרש"ל מהפסוקים ביהושע "רק חזק ואמץ מאד לשמור לעשות ככל התורה וכו', לא ימוש ספר התורה הזה מפין והגית בו יומם ולילה וכו'". ובכתובים זה שלש הפסוקים הראשונים בתהילים, "אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים וכו' כי אם בתורת ה' חפצו".

ומה הם שלשת הפסוקים בתורה? אנחנו היינו לבטח אומרים "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", או "אתה הראת לדעת" וכדו', אבל המהרש"ל מביא שלש פסוקים אחרים, "לא תלך רכיל בעמך, לא תעמוד על דם רעך, לא תשנא את אחיך בלבבך, הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא, לא תקום ולא תטור את בני עמך, ואהבת לרעך כמוך". שלשה פסוקים שכוללים בתוכם כמעט את כל המצוות שבין אדם לחבירו, זה מה שיהודי צריך לומר כל יום.. וכך היה כשאותו גר הגיע להלל ורצה ללמוד את כל התורה על רגל אחת, אמר לו הלל 'מה דסני עלך לחברך לא תעביד'. אומר רש"י שזה רוב התורה, הזהירות שבין אדם לחבירו.

ג] על בין אדם לחברו אי אפשר לסלוח

ובחז"ל מבואר קפידות עצומות שהיו בדברים שבין אדם לחבירו, אבי שליט"א אמר לי, שרוב המקומות בש"ס שמוצאים טרגדיה נוראה פתאום, זה על דברים שבין אדם לחבירו. אדם ציער את השני, מיד הגיעה עליו פורענות חמורה. כי הקב"ה מקפיד על זה מאוד. וכמו כל אחד, שאם פוגעים בו הוא יכול לסלוח, אבל אם

¹ בגמ' נראה לכאורה שהם לא מתו בשנה אחת אלא בכמה שנים, אבל התקופה תמיד היתה בין פסח לעצרת, וגורם המיתה היה ימי הדין שבין פסח לעצרת.
² אבל האמת היא מה שכתוב בעירובין "אלו ואלו דברי אלקים חיים", כמש"כ שהתורה ניתנה במ"ט פנים טמא ובמ"ט פנים טהור, וא"כ כל אחד חותר להבין את התורה לפי דעתו, ובה מתחבר לדעתו של מקום, אבל מאידך הוא יודע שגם מה שחבירו השיג גם זה דעתו של מקום.

מצערים את הילד שלו הוא מיד מתקומם. כך אם אתה עושה עבירה הקב"ה יכול לסלוח, אבל אם אתה עושה את זה ליהודי, לבן של הקב"ה, הוא לא יכול לסלוח.

כתוב ברא"ש בתחילת פאה, שמצוות שבין אדם לחבירו יותר חביבות מבין אדם למקום. וכן הגר"א אמר שעיקר הדקדוק בהלכה צריך להיות במצוות שבין אדם לחבירו. (ויש ג"כ ברמח"ל [במס"י סדר ויכוח] "כל דבר שבין אדם לחבירו קשה מאוד ליישרו (לעשותו כראוי) יותר מאוד ממה שבין אדם למקום").

והביאור בזה, שהרי מצוות שבין אדם לחבירו זה הרבה יותר מצוי מבין אדם למקום, והכל דאורייתא!! וגם שקשה יותר להיפטר מזה, כי בין אדם למקום אפשר לעשות תשובה, אבל בין אדם לחבירו השני צריך לסלוח, ואם הוא לא סולח באמת, קשה מאוד לצאת מהחטא הזה, נשארים עם החטא ולא עוזר שום תשובה. אבל בבין אדם למקום הקב"ה מלך מוחל וסולח בשלימות.

ויש עוד נקודה, שבמצוות שבין אדם לחבירו אין את ה'פרומקייט', את ההרגשה של העשייה דקדושה. אדם מרגיש - מה עשיתי? ישבתי וחשבתי שלש שעות מה להגיד לשני, מה יצא לי מזה? אם הוא הלך שלש שעות לבחור אתרוג, או לקנות תפילין אצל סוחר מהודר, זה נותן הרגשה יותר טובה, מאשר לחשוב שלש שעות מה להגיד לשני ואיך לדבר אתו, ואיך לנהוג במקרה מסוים.

ד] לשקוד על תקנת חברו

כתוב ברבנו יונה, והר" שך היה קורא הרבה את הרבנו יונה הזה - "**חייב כל אדם לדרוש בעמל נפשו ולשקוד על תקנת חברו אם דל אם עשיר, והוא מן העיקרים הנדרשים מן האדם**". ועוד כותב שגם סדום ועמורה שעברו על חטאים חמורים, אבל אחרי הכל על מה נשמדו - על מה ש'יד עני ואביון לא החזיקה', בעוון ביטול הצדקות. שזה מן החמורות. כל אדם צריך להתבונן, כמה הוא שוקד על תקנת חברו, לא רק עשיר שיש לו מה להחזיר, לו זה קל לתת, אבל לאדם שאין לו מה לתת אף פעם, ואני לא מכיר אותו, זה יותר קשה..

כולם יודעים מהסיפורים על ההתמדה העצומה של רבותינו האחרונים, ומצטייר לנו התמונה של אדם שתמיד שקוע בלימוד, אבל זה לא מספיק, כשנראה על גדולי ישראל כמה מסרו נפשם לעזור לאנשים..

כשהחיי אדם הספיד את הגאון, שהוא היה מבהיל בהתמדתו, היה לו חשבון נפש על שניות שלא מספיק עמל בתורה במשך כל החיים, ממש לא יאומן שאדם הגיע לכזה דרגה. והחיי אדם עמד ואמר עליו שהוא היה גבאי צדקה הכי גדול בוילנא! וילנא היתה עיר ענקית, והוא היה הגבאי הכי גדול. פעם יהודי שחיתן שבע בנות שלח לו מכתב שאין לו כסף, שלח לו הגאון חזרה שיחתן את כולם והוא יתן לו כסף על הכל, וכך עשה, אף שהגאון לא הכיר אותו בכלל. ואמר לו תתחייב כל פעם את הכל, ותשלח לי כמה התחייבת. וכך היה בכל השבע בנות, שלח לו כמה התחייב, והגאון היה גובה ונותן לו.

ושמעתי מהגה"צ ר' דן סגל שליט"א, מעשה על ר' חיים ברים, שהיה נוסע מדי פעם לחזון איש, ובאותו זמן הנסיעה מירושלים לבני ברק היתה אורכת זמן רב, כשלוש שעות, [דרך תל אביב וכו'] אז אנשים היו שולחים דרכו שאלות לחזון איש, והיה מתעסק עם זה הרבה, מגיע לחזון"א עם רשימה ארוכה של שאלות, ופעם אמר לחזון"א שהוא מתנצל, ומה הוא יכול לעשות שכל פעם מגיעים אליו הרבה אנשים וכו'. אמר לו החזון"א אתה לא צריך להתנצל, אין כאן שום בעיה. והוסיף: "צריך לדעת שבשביל **לזכות לתורה צריך להיות נשמה'דיק, וכמה שאדם יותר עוזר לאחרים כך הוא יותר נשמה'דיקר**, וכמה שפחות - הוא פחות זוכה לתורה".

כמה צריך להזהר מצער קטן לשני. בגמ' כתוב שהכאה אפי' פחות משהו פרוטה חייבין עליה ארבעים מכות. ארבעים מכות פירושו כמעט מיתה, ועושים אומד כמה יכול לחיות, וככה נותנים לו. מכות נוראיות, למה? שנתן לשני מכה קטנה פחות משהו פרוטה, שאפילו אי אפשר לאמוד כמה חייבים עליה. **והחזון"א** אמר שהקונץ של החיים זה לעבור את השבעים שנה בלי לפגוע באדם אפילו פגיעה קטנה.

וצריך לדעת מה שאמר האר"י, שעיקר דרגת האדם בבין אדם לחבירו נמדד בבית! בשאר האנשים אין כ"כ הרבה אפשרויות, וכ"כ התחייבויות הדדיות כמו שיש אצל אדם לאשתו, ומאוד קשה לעמוד בזה. ובפרט אצל נשים ש'דמענתן מצויה', שהצער אצלם בא מאוד בקלות. וה' יזכנו.